Täysistunto

Torstai 28.4.2016 klo 16.06—20.01

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 3 §:n ja tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 55/2016 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 10/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 10/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

19.55 **Kari Kulmala ps:** Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi huoltovarmuuden turvaamisesta annettua lakia. Kyse on huoltovarmuuden turvaamisesta ja tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista. Öljyn varmuusvarastointi on hoidettu aikaisemmin Suomessa niin, että myös direktiivin varastojen käytettävyyttä ja saavutettavuutta koskevat vaatimukset on täytetty. Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on täsmentää kansallista lainsäädäntöä niin, että komission perustellussa lausunnossa esiin nostamat direktiivin kohdat saatettaisiin aikaisempaa selkeämmin osaksi kansallista lainsäädäntöä. Mielestäni tämä esitys on kannatettava ja hyvä.

Suomessa öljyn varmuusvarastoja ovat Huoltovarmuuskeskuksen omistuksessa olevat valtion varmuusvarastojen öljyvarastot sekä öljyn maahantuojien velvoitevarastot. Monissa Euroopan maissa täytetään minimivelvoitteen mukainen kolmen kuukauden taso, mutta Suomessa öljyä on varastossa noin viiden kuukauden tarpeeseen. Suomella on siten kansainväliset velvoitteet selvästi ylittävä taso öljyvarastoja jo tällä hetkellä, joten meistä voivat muut Euroopan maat ottaa jopa mallia toimivassa varastoinnissa ja työssä. Huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 3 §:n mukaan "valtion varmuusvarastoja pidetään väestön toimeentulolle, elinkeinoelämän toiminnalle ja maanpuolustusta tukevalle tuotannolle sekä huoltovarmuutta koskevien Suomen kansainvälisten sopimusvelvoitteiden kannalta välttämättömistä raaka-aineista ja tuotteista", kuten raakaöljy, maakaasu, vilja, lääkkeet ja teollisuuden raaka-aineet.

Mielestäni on tarpeellista käydä huoltovarmuuskeskustelua kaikista edellä mainituista asioista. Esityksen myötä raakaöljyn ja öljytuotteiden varastojen käytettävyyden sääntely tarkentuu vastaamaan nykyistä tarkemmin direktiivissä jäsenvaltioiden velvollisuutta ylläpitää raakaöljy- ja öljytuotevarastojen sääntelyä. Esityksestä ei seuraa, että noudatettuja käytäntöjä olisi muutettava.

Suomi on riippuvainen tuontienergiasta. Omavaraisuutemme on vain noin 35 prosenttia. Suomeen tuodaan lähes kaikki raakaöljy, kivihiili ja maakaasu Venäjältä. Vuonna 2014

näiden osuus oli yli 60 prosenttia. On selvää, että samaan aikaan kun huolehdimme varmuusvarastojemme riittävyydestä ja käytettävyydestä velvoitteiden mukaan, meidän tulee pyrkiä omavaraisuutemme parantamiseen. Energian saatavuutemme on tällä hetkellä hyvä, mutta aina pitää varautua mahdollisiin toimintaympäristön muutoksiin. Suomen pohjoinen sijainti, kylmä ilmasto ja riippuvuus merikuljetuksista sekä pitkät kuljetusetäisyydet ovat niitä erityispiirteitä, jotka vaikuttavat huoltovarmuuden tavoitteisiin ja keinovalikoimaamme. Suomessa on erittäin korkeasti kehittynyt teknologia ja vahvuuksia, mitkä auttavat meitä ylläpitämään kansallista huoltovarmuuttamme. Energiantuontimme olisi kuitenkin puolitettavissa, mikäli hyödynnettäisiin monimuotoisia ja runsaita luonnonvarojamme. Olisi ymmärrettävä turpeen ja hakkeen käyttö lämmön tuotannossa, puu- ja olkipohjaiset polttoaineet sekä biokaasun käyttömahdollisuudet. Nämä ovat hyviä esimerkkejä matkalla lähemmäs energiaomavaraisuuttamme.

Arvoisa rouva puhemies! Erityisesti sähköntuotannossa tulisi parantaa omavaraisuutta sekä vähentää riippuvuutta Venäjän tuontisähköstä. Valtion tulisi myös tukea kuntien ja yritysten varautumishankkeita esimerkiksi varavoimakalustoon kohdennettavilla avustuksilla Huoltovarmuuskeskuksen kautta. Lisäksi edellä mainitun keskuksen tulisi hankkia ja varastoida siirrettäviä aggregaatteja eri puolille maata. Näitä voitaisiin tarvittaessa siirtää kriittisiin kohteisiin laajoissa ja pitkäkestoisissa sähkönjakelun häiriötilanteissa. Puolustusvoimilla olevien aggregaattien käyttökynnystä niin sanottuun siviilikäyttöön tulisi myös madaltaa. Sähköt saattavat olla poikki myrskyn vuoksi vartin tai useita vuorokausia. Maatilat ovat yleensä tähän varautuneet omatoimisesti varsin hyvin, koska on kyse pakosta ja elinkeinon jatkumisesta. Muussa varautumisessa on sen sijaan edelleen paljon parantamisen varaa. Pelastuslaissa on mainittu omatoimisen varautumisen velvoite, joka koskettaa niin yrityksiä, maatalouksia kuin kotitalouksia. Ensisijainen keino varautumisessa on parantaa sähkön toimitusvarmuutta sähköyhtiöiden toimesta, ja tähän velvoittaa jo voimassa oleva lakikin. Mielestäni olisi hyvä tehdä myös selvitys kunnilla olevista tarpeista sekä varautumisesta laajamittaisen sähköjakelun häiriötilanteen varalle ja kohdentaa avustuksia edellä mainitun varavoimakaluston hankintaan.

Kotitalouksien osalta sähkön toimitusvarmuus ja siten myös turvallisuus paranee välillisesti edellä mainituin toimenpitein. Omatoimista varautumista sähkökatkoksiin, esimerkiksi aggregaatin hankintaan, voisivat kannustaa myös pienemmät vakuutusmaksut. Sähköyhtiöiden, valtion ja kuntien on näytettävä esimerkkiä hoitamalla myös myrskyihin varautumisen parantamisessa oma osuutensa vaikka Huoltovarmuuskeskuksen avulla.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 55/2016 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.